

SENTÈNCIA de 22 de gener de 2004

Dret real d'hipoteca: validesa de la constituïda a non domino.- Terceria de domini: finalitats i requisits.- Transmissió dels drets reals: necessitat del títol i de la traditio.- Administrador de la fallida: naturalesa jurídica del càrrec.- Litisconsorci passiu necessari.- Valoració de la prova

Reunida la Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra, sota la presidència del M I. Sr. Jean Louis VUILLEMIN, i els magistrats M.I. Sr. Antoni BRUGUERA MANTÉ i M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY, ha adoptat la resolució següent:

ANTECEDENTS DE FET

I.- La representació processal del Sr. Jean P. va formular demanda, de data 1-4-1999, contra els administradors judicials de la fallida del Sr. Alain B., en virtut de la qual articulava una tercera de domini i sol·licitava que es declarés que l'agent és copropietari de la meitat indivisa del cens emfitèutic sobre la parcel·la núm. 148 de la Urbanització Sant Pere del Pas de la Casa, Encamp i que s'imposessin les costes processals a la part adversa.

La representació processals dels administradors judicials de la fallida van oposar-se a la demanda i en data 15-4-1999 van presentar escrit on formulaven excepció de litisconsorci passiu necessari i, quant al fons, demanaven el rebuig de la demanda, amb imposició de les costes processals.

II.- L'Honorable Batlle, constituït en Tribunal unipersonal, va dictar sentència, de data 8-7-2003, essent la seva part dispositiva la que segueix: "DECIDEIX Que ha d'estimar i estima l'excepció de manca de litisconsorci passiu necessari plantejada per la representació processal de l'administració judicial de la Fallida del Sr. Alain B. en el seu escrit de 15 d'abril de 1999 sense entrar a examinar el fons de l'assumpte, fent expressa imposició de les costes processals al Sr. Jean P., inclosos els honoraris d'Advocat i Procurador".

III.- La part agent va interposar recurs d'apel·lació contra la sentència d'instància i va presentar llur escrit de conclusions en data 20-10-2003, on pels motius continguts en el mateix demanava la revocació de la

sentència i l'estimació de la demanda de terceria de domini presentada. Per el contrari, la part apel·lada, en el seu escrit de conclusions, de data 11-11-2003, va sol·licitar la confirmació de la sentència d'instància i la imposició a la part recurrent de les costes processals.

Ha actuat com a magistrat ponent el M.I. Sr. Joan Manel ABRIL CAMPOY.

FONAMENTS DE DRET

I.- El recurs d'apel·lació de la part agent es fonamenta en dos motius o greuges diversos. En primer terme, entén la part apel·lant que la sentència d'instància infringeix el que disposa l'article 61 del Decret sobre fallides, en el qual es reconeix la legitimació de l'administrador per a ser citat en judici i, fins i tot, per a transigir i que la sentència del Tribunal Constitucional de 11-9-1998 no esdevé aplicable al cas present. Afegeix que l'existència d'un dret real d'hipoteca a favor de BANCA MORA, S.A tampoc es veu afectat per la declaració del domini útil del Sr. Jean P., tota vegada que no es discuteix la validesa ni l'existència de la hipoteca i la mateixa seguiria existint igualment. En segon terme, manifesta que sigui el Tribunal Superior qui, per raons d'economia processal, dicti sentència sobre el fons i, de conformitat amb la prova practicada, declari la cotitularitat de la part agent.

Com és pot observar, la primera de les qüestions que li correspon resoldre a aquesta Sala consisteix en decidir si s'ha de compartir el criteri del jutge a quo, favorable a l'existència de litisconsorci passiu necessari, o, per el contrari, s'ha d'entendre ben configurada la litis amb l'adreça de la demanda contra els administradors judicials de la fallida. Per consegüent, dos són els arguments que empra la sentència d'instància. Quant al primer, la necessària portada al plet del creditor hipotecari, atès que el reconeixement dels drets del Sr. Jean P. perjudicaria a l'entitat hipotecària, posant en perill la validesa de la hipoteca, no pot ésser compartit per aquest Tribunal. En efecte, aquesta Sala ja ha manifestat en repetides ocasions que si en el moment de constitució de la hipoteca, el creditor hipotecari ignorava que qui hipotecava era el veritable propietari de l'immoble, la hipoteca es troba ben constituïda, sens perjudici que es puguin interposar les accions que s'escaiguin entre els titulars reals i els titulars fiduciàris del bé i que, per consegüent, els conflictes que es puguin originar s'han de resoldre a favor dels tercers que van confiar en l'aparença de propietat, derivada de la titularitat fiduciària. En aquest sentit, es pronuncien les

SSTSJA de 12-3-1998, 8-4-1998 i 18-6-1998. Aquesta darrera estableix, respecte d'una demanda de terceria de domini, que **"Però aquest dret de propietat no es pot oposar eficaçment en front el tercer creditor hipotecari, perquè el dret d'hipoteca va quedar vàlidament constituït, ja que en cap moment s'ha acreditat que B.R., S.A. conegués que l'hipotecant no era propietari real de la finca. Per aquest motiu la demanda de terceria de domini que ha interposat la part agent no pot prosperar..."**.

I el segon del arguments rau en exigir que, com que els administradors judicials representen a la massa de crèdits, però no als creditors, esdevé necessària la presència en el plet dels creditors. Aquesta segona argumentació tampoc pot ésser assumida per aquesta Sala. Si bé és cert que la sentència del Tribunal Constitucional de data 11-9-1998 considera que els administradors judicials representen la massa de crèdits, però que no ostenten capacitat per a ser part en el recurs d'empara i la fonamentació descansa (fonament jurídic primer) en el fet que el que és objecte de discussió és un dret fonamental sense contingut patrimonial. Per tant, emmarcat en aquestes coordenades, l'administrador judicial no té capacitat per a ser part, però, en canvi, en l'àmbit patrimonial gaudeix de competències àmplies i que han estat objecte de reconeixement en la mateixa sentència del Tribunal Constitucional, quan s'affirma que **"com a representant de la massa de crèdits, aquesta únicament pot ser subjecte (al marge que estigui mancada de personalitat jurídica) d'interessos econòmics que, en cap cas, poden resultar afectats il·legítimament per un incident com l'actual en el qual el que es discuteix és precisament un dret fonamental sense cap contingut patrimonial"**.

I aleshores, resulta que els administradors judicials no solament actuen en nom del fallit, que s'ha vist desposseït de les seves facultats d'administració i disposició del patrimoni, havent estat aquestes transferides als substituïts processals (administradors judicials), de forma que aquests poden ésser part demandada en els procediments concursals, com s'extreu del que es disposa en el Decret de 4-10-1969, sobre suspensió de pagaments i fallides (art. 15) i de la STSM de 14-1-1986. I a més, pel que fa a la posició dels creditors del fallit, esdevé innecessari que siguin demandats en la terceria tots ells, no solament per evidents raons d'economia processals, sinó a més perquè l'article 14 del Decret de 4-10-1969 estableix que els creditors perden l'exercici dels seus crèdits i aquests passen a integrar la massa de creditors, que segons el precepte suara esmentat, esdevé representada per l'administrador o administradors judicial. Per consegüent, també des d'aquesta òptica argumentativa, s'han de refusar els arguments de la sentència d'instància i acollir el recurs d'apel·lació en el sentit d'entendre que

la litis està ben constituïda i ha de ser refusada l'excepció de manca de litisconsorci passiu necessari.

II.- Refusada l'anterior excepció, correspon a la Sala l'examen de la viabilitat o no de la tercera de domini interposada per la part agent. I en aquest sentit, aquesta Sala ha posat de manifest que la tercera de domini constitueix l'exercici de dues accions contra el creditor i el deutor que cerquen la finalitat comuna que es declari la titularitat del tercerista sobre els béns que es troben afectats per l'execució (en aquest cas universal). I a més. S'ha indicat (STSJA de 19-2-1998) que el tercerista ha de provar el seu dret actual i consolidat de propietat que resulti ésser anterior als drets dels executants.

Si aquestes consideracions les traslladem al supòsit que ens ocupa, es pot afirmar que de la prova documental s'extreu en primer terme que si bé obren a les actuacions documents que indiquen que es va procedir a la venda de la parcel·la 148 a favor del Sr. Alain B. i Jean P. (folis 18 i 19) i que s'han abonat diferents despeses de l'exercici 1988 i 1992 (folis 21 i 23), solament s'ostenta el domini, segons la tesi del dret comú, vigent a les Valls d'Andorra, del títol i del mode. I, en aquest cas, malgrat les afirmacions contingudes en els referits documents no s'ha aportat el títol que acrediti l'adquisició del domini útil de la parcel·la 148, a la vegada que el Sr. Soulet, fill del propietari anterior de la parcel·la 148 recorda que es va vendre, però no recorda als adquirents (foli 104), ni tampoc existeix cap acreditació de la traditio, com a pressupòsit imprescindible per a convertir al comprador, titular d'un dret de crèdit, en copropietari del domini útil o titular d'un dret real. És més, de la documental aportada per l'agent s'extreu, en segon terme, que, encara que en el foli 20 el Sr. Alain B. indica que la societat LOP,S.A. és copropietària, junt amb el Sr. Jean P., de l'esmentada parcel·la, el que es contradiu amb la demanda on s'afirma que la copropietat del domini útil és de Jean P. i Alain B., dels documents que es troben als folis 27, 28 i 30, s'observa que els Srs. Alain B. i Jean P. volien que el titular fiduciari de la parcel·la fos, primer PROFISA, i després LOP,S.A. i així es va efectuar (contracte de 8-11-1989 (cfr. folis 49 i 67 a 69)).

En definitiva, de la prova practicada no es pot obtenir una prova plena del domini de l'agent sobre la parcel·la 148, i aquesta acreditació constitueix un dels pressupòsits necessaris per al triomf de la tercera de domini, d'acord amb la jurisprudència d'aquesta Sala. Però, a més, com reconeix el propi agent en el seu escrit de conclusions, i com es deriva de la prova documental, la titularitat de LOP,S.A. sobre la parcel·la seria merament fiduciària, encara que no es perseguissin finalitats il·lícites, amb la mateixa i que, per consegüent, la fidúcia hauria de cedir front a la veritable titularitat,

fins i tot front a tercers. Al respecte, s'han d'establir dues consideracions: la primera, que no es pot reconèixer el domini de l'actor, perquè la prova consistent del seu dret de domini no resulta de les actuacions. I, la segona, perquè encara que s'admetés, només en línia d'hipòtesi, que ell i el Sr. Alain B. eren els titulars reals i la mercantil LOP, S.A. la titular fiduciària, és reiterada la doctrina d'aquesta Sala, en matèria de terceria de domini, que els conflictes que puguin sorgir entre els tercers que confien en la titularitat aparent o fiduciària i els veritables titulars reals, s'ha de resoldre a favor dels tercers (cfr. SSTSJA de 19-2-1998, 12-3-1998 i 18-6-1998) i, traslladades aquestes consideracions al cas present, s'ha de concloure pels diferents motius explicitats la desestimació de la demanda de terceria de domini instada per la part agent.

III.- L'èxit parcial del recurs d'apel·lació en relació a l'excepció de litisconsorci passiu necessari justifica que no s'hagin d'imposar les costes processals d'aquesta segona instància (Novel·la 82, capítol X). Quant a les costes processals de primera instància, el rebuig de la demanda de terceria de domini justifica (Codi 7,51,5) la imposició de les costes a la part agent.

Vistos la legislació vigent i els Usos i Costums aplicables al present cas,

La Sala Civil del M.I. Tribunal Superior de Justícia d'Andorra,

DECIDEIX

ESTIMEM en part el recurs d'apel·lació interposat per la representació processal del Sr. Jean P. contra la sentència, de data 8-7-2003 dictada per l'honorable Batlle, constituïda en Tribunal unipersonal, i revoquem la seva part dispositiva i decidim que s'ha de desestimar l'excepció de manca de litisconsorci passiu necessari articulada per la part defenent i s'escau, quant al fons, desestimar la demanda de terceria de domini formulada pel Sr. Jean P. contra els administradors judicials de la fallida del Sr. Alain B., Srs. Jordi SEGURA COBO i Sr. Francesc BONET CASAS i imposar-li les costes processals de la primera instància. No s'escau efectuar imposició de les costes processals d'aquesta alçada.

Així per aquesta nostra resolució, de la qual en serà tramés testimoni a l'Hble. President de la Batllia, per al seu coneixement i als efectes escaients, definitivament jutjant, ho pronunciem, manem i signem.-